ಎಂ. ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್*

ಭೂ ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಗಂಗೆ

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶ್ರೇಣಿಯು ಸುಮಾರು ೧೩೪೧ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮುವ ತಲಕಾವೇರಿಯು ನೆಲೆ ಇವೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಂಡಿಕೆ, ಕಾವೇರಿಕುಂಡಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಒದಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೊದಲ್ಕಾವೇರಿ' ಎಂದು ತಲಕಾವೇರಿಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.[1] ಭೂವಿಜ್ಞಾನದ ರೀತ್ಯಾ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಭೂ ಇತಿಹಾಸ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭೂಮಿಗಿದೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಮಾನವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೋ ಬಿದ್ದಿರುವಂತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುಂಭಸಂಭವ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಆರ್ಯಸೋದರರಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ ಪೂರ್ವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಂಶಿಕರೊಡನೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಕಡೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೧೦೭೫ರ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದನೆನ್ನಲಾಗಿದೆ.[2] ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ವೀರಶೋಳಿಯನ್‌ನ ತಮಿಳು ವ್ಯಾಕರಣವು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಅವಲೋಕಿತನಿಂದ (ಬುದ್ಧಮಿತ್ರ) ಅರಿವು ಪಡೆದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.[3] ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತವೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವಷ್ಟೆ ಇದ್ದದ್ದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿ ಏಷ್ಯಾಖಂಡದೊಂದಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಟಿಬೆಟ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಪಂಕ್ತಿಗಳು ಉಂಟಾದುವು.[4] ಈ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆ, ಖಡ್ಗಮೃಗಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅಂದರೆ ಭೂ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮುನ್ನ ಹಿಮಾಲಯದ ಆರಂಭದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸಮತಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.[5] ಇದೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳಲು ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಸಮುದ್ರಾಪೋಶನ ಕತೆ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ–ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಚಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಹೆಸರಿನವರುಗಳುಳ್ಳ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪಂಥವಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿ ಎಂಬ ದ್ವಯ ಹೆಸರಿನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಜಲರೂಪದಲ್ಲಿ ನದಿದೇವತೆಯಂತೆ

* ಸಂ. ೨೯ (ಮಹಡಿ), ೨ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಶ್ರೀರಾಮನಗರ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೮೬

1 ಎ. ಕ. ಸಂಪುಟ ೧ (ಪರಿಷ್ಕೃತ), ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೭೨, ಮಡಿಕೇರಿ ೨, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೦೧

2 Manner ; *Kerala Culture*, 1942, pp. 80-81

3 A. C. Burnel ; *Elements of South Indian Palaeography*, Delhi, 1968, p. 47

4 ಡಾ॥ ಆರ್. ನಿಜಗುಣಪ್ಪ ; 'ಪ್ಲೇಟ್ ಟೆಕ್ಟಾನಿಕ್ಸ್ ಎಂದರೇನು ?', ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೭-೧೧-೧೯೯೩

5 'ಹಿಮಾಲಯ ಸಮತಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತೆ ?'-ಪ್ರೊ॥ ಕೆ. ಎಸ್. ವಲ್ಡಿಯಾ ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ ಉದ್ಧೃತ ವರದಿ. ನೋಡಿ : ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೨೨-೧೧-೧೯೯೩

ಕಂಡಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಪೌರಾಣಿಕ ಸೂಚನೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನ 'ಶಿಲಪ್ಪದಿಕಾರಂ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಐತಿಹ್ಯದ ರೀತ್ಯಾ ಚೋಳದೊರೆ ಕಾಂತಮನ್‌ನ ರಾಜ್ಯ ಬರಪೀಡಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕಾವೇರ ಮುನಿಯು ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ–ಕಾವೇರಿ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ದತ್ತುಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ದೇವವಾಣಿ ನುಡಿಯಿತಂತೆ ; ಈ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಜಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಕಾಗೆಯೊಂದು ಉರುಳಿಸಿದಾಗ ಕಾಂತಮನ್‌ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಹರಿದು ಬರ ಇಂಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಆ ವಾಣಿ ನುಡಿಯಿತಂತೆ.[6] ಈ ಕತೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯ ಚಿಮ್ಮುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನಿಂದ (ಬೆಟ್ಟದಿಂದ) ರಭಸವಾಗಿ ಹರಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ. ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ರೀತ್ಯಾ ಇದು ಸಹಜವೇ ಸರಿ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ '೧೮ನೇ ಉಕ್ಕುವಿಕೆ (Eighteenth increase ೧೮ನೇ ಭರತ) ಪಟ್ಟದಾಚರಣ್[7] ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೭–೧೮ನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ತುಲಾ ಸಂಕ್ರಮಣದ ತೀರ್ಥೋದ್ಭವವೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ನೇಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವಂತಿದೆ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯ ಹರಿವಿನ ಪಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕೆಗೊಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಮಹತ್ವ ತರುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿತು ಎಂಬುದಂತು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಆಕೆಗಿದ್ದ ಹೆಸರೇನೋ ತಿಳಿಯದು. ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಲುವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಸಂಗಮ್ ಯುಗದ ಚೋಳರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡರು. ಆಗ ಕಾವೇರಿಯ ಸಾಗರ ಸಂಗಮದ ನೆಲೆಯ ಬಳಿ 'ಕಾವೇರಿ ಪೂಂಪಟ್ಟಣಂ' ಎಂಬ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದರು. ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತವು ಸಿಬಿ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಚೋಳ ವಂಶದೊಡನೆ ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ಸಿಬಿಗಳನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯ ದೇಶದವರೆನ್ನುವುದುಂಟು.[8] ಕೊಡಗಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶವೆಂದೂ ಹೆಸರಿರುವ ಕಾರಣ ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಬಿ ಜನಾಂಗದ ಶಾಖೆಯೊಂದು ಕೊಡಗಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅದು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಬಿ ದೇಶವನ್ನು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು.[9] ಹೀಗಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ಹಾಗೂ ಗಂಗೆಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಂಟು ತರುವಲ್ಲಿ ಸಿಬಿಗಳು ಕಾರಣರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೫೦ರ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಯುಳಂದೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾವೇರಿ ಕಪ್ರನೀ ಶ್ರೀನದೀಭರಲಂಕೃತಸ್ಯ' ಎಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾವೇರಿ ಕಪ್ರನೀ ಶ್ರೀನದಿಗಳಿಂದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೭೪ರ ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಸವಣೂರ ಶಾಸನವು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೦೧ರ ಮಡಿಕೇರಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ 'ಕಾವೇರಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. 'ಮೊದಲ್ಕಾವೇರಿಯಂ ಮಿನ್ದು ರಾಮೇಶ್ವರ ಮರ್ಚಿ' ಎಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಲಕಾವೇರಿಗೆ 'ಮೊದಲ್ ಕಾವೇರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಆಗ ಪ್ರಚಲಿತಗೊಂಡಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಕತೆ 'ಶಿಲಪ್ಪದಿಕಾರಂ'ನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದಿರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣವು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂದು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ

---

6 K. Nagarajan : *Cauvery from Source to Sea*, New Delhi, 1975, p. 19

7 *Ibid*

8–9 Paramananda Gupta ; *Geography from Ancient Indian Coins*, New Delhi, 1989, p 44

ರಿಕ್ಟರ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ–ಆ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ಚಂದ್ರವರ್ಮನು ಮ್ಲೇಚ್ಛರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದ ಎಂಬ ಅಸಂಬದ್ಧ, ಅತಾರ್ಕಿಕ ವಿಷಯವಿರುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಂತೆ. ಎಂ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರೂ ಇದಕ್ಕೆ ದನಿಗೂಡಿಸಿದಂತಿದೆ.[10] ಆದರೆ ಸಂಗಂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕವೇರ ಪುತ್ರಿ ಕಾವೇರಿ' ಎಂದಿದೆ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಾಲಂಬಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಕವೇರ ಕನ್ಯಕಾ ಸಬೀಯಮಾನ್' ಎಂದಿದೆ[11] ಅಂದರೆ ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕವೇರ ಪುತ್ರಿಯ ಕತೆ ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದ್ದುದು ತಿಳಿದಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೯೮ರ ಅಭಿನವ ಮಂಗರಾಜನ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ 'ಮ್ಲೇಚ್ಛರೆನೆ ಕೊಡವ ಕೊಡಗರು ಶ್ಯೃಗಲಬ್ದಕಂ ವ್ಯಾಧನಕ್ಕುಂ' ಎನ್ನುವ ಸಾಲಿನ 'ಮ್ಲೇಚ್ಛ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು, ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಸೂಚನೆ ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಮುಸ್ಲಿಮರು' ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ರಿಕ್ಟರನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಕೊಂಡದ್ದು ತೀರ ಅಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಕೊಡಗಿನವರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಕೊಡವ ಜನಾಂಗದ ಭಾಗವೂ ಇದೆ ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಆ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕದಂಬ ಚಂದ್ರವರ್ಮನ ವಂಶೀಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೊಡವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ಮ್ಲೇಚ್ಛ'ವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಿದೆ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಗು ಕೇರಳದ ವೈನಾಡು ಸಹಿತವಾಗಿ ತೆರಕಣಾಂಬಿವರೆವಿಗೂ ವಿಸ್ತಾರ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೯ರ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಕಿತ್ತೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ[12] 'ಕದಂಬ ಕಂಠೀರವ, ಬನವಾಸಿ ವಿಷಯಾಧೀಶ್ವರಂ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಂ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ....ಬೀರ ಬಯಲ್ನಾಡ ನಾಡೆ ಈಕ ರವಿ(ವ)ರ್ಮ್ಮಂ ಬಯಲ್ನಾಡಂ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ..' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನೋಕ್ತ ರವಿವರ್ಮ ಕದಂಬ ವಂಶಜನೆನ್ನುವ ಹಾನುಗಲ್ಲು ಕದಂಬ ವಂಶದವನೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಡಗಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೯೫ರ ಯಡೂರು ಶಾಸನದ ದುದ್ದರಸನೂ ಹಾನುಗಲ್ಲು ಕದಂಬವಂಶದವನು.[13] ಅಂದರೆ ಈ ಕದಂಬ ವಂಶವು ತೆರಕಣಾಂಬಿಯಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದವರೆವಿಗೂ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬಹುಶಃ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಕದಂಬ ಚಂದ್ರವರ್ಮನ ವಂಶಜ' ಕತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದಿರುವಂತಿದೆ. ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಡಗಿನ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವಲಸೆ ಬಂದಾಗ ಕಾದಾಟವು ದೇಶೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ದಲಿತ ವರ್ಗದೊಡನೆಯೂ ನಡೆದಿರಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣದ 'ಮ್ಲೇಚ್ಛ'ರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಈ ವಲಸೆಗಾರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ದೇಶೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ದಲಿತವರ್ಗವಾದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಕುರಿತ ಹಾಡಿದೆ. ಅದರ ರೀತ್ಯಾ ಕವೇರ ಪುತ್ರಿ ಕಾವೇರಿಯು ಕೈಹಿಡಿಯಲು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿಯು ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಗೆದ್ದು 'ಹೂ ಮದುವೆ' (ಶುಭಕ್ಕೆ ಬಿಳಿ ಹೂ ಬಂದಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರಳ ವಿವಾಹ) ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.[14] ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಈ ಕತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಪದದಲ್ಲಿ ಮೂಲಕತೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಯಿಗೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೂ

---

10 M. N. Srinivas; *Religion and Society Among the Coorgs of South India*, Bombay, 1989 Edn. p. 243

11 ಎ. ಕ ೧. (ಪರಿಷ್ಕೃತ) ಅದೇ, ಮಾಲಂಬಿ ೬೫

12 ಎ. ಕ. ಸಂಪುಟ III (ಪರಿಷ್ಕೃತ) ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ೧೯೭೪, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ–ಕಿತ್ತೂರು ೧೨೩ ; (ಈ ಶಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ॥ ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ ನನ್ನ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು)

13 ಎ.ಕ. ಸಂ. ೧ (ಪರಿಷ್ಕೃತ), ಅದೇ, ಯಡೂರು ೬೨ ಮತ್ತು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ : "ಕೊಡಗಿನ ಕೊಲೆಕಲ್ಲುಗಳು", 'ಹರತಿಸಿರಿ' (ಸಂ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ), ೧೯೮೭, ಪು. ೭೧೬

14 ಎಂ. ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ : 'ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಕಾದೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೩, ಪು. ೧೪೧, ೩೬೪

ದಲಿತವರ್ಗಕ್ಕೂ ಹೇಗೋ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಬಂಧ ಇರುವ ಸಂಗತಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿಯ ಐದುಪಾಲನೆ ಕೊಳವಾಡಿ ಹರಿಜನರ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆ ಹಿರಡೆಲಿಂಗನು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಅವತಾರವೆಂದು ಹಬ್ಬದಾಚರಣೆ ನಡೆಯು ವುದೊ,[15] ಇಲ್ಲಿ ಅಂತೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂತೆಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಾವೇರಿ 'ಮೊದಲ್ ಕಾವೇರಿ' ಅಥವಾ 'ತಲಕಾವೇರಿ'ಯಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ಇದು ಸು. ೭೬೫ ಕಿ. ಮೀ (೪೭೫ ಮೈಲಿ) ದೂರ ಹರಿದು ಪೂರ್ವದ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಕೊಡಗು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಹಾಸನ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುರಿ, ಸೇಲಂ ಮತ್ತು ತಿರುಚಿನಾಪಳ್ಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮುಕ್ಕಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಡೆಂ (ಉತ್ತರ ಭಾಗ) ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ (ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ) ಎಂದು ಕವಲು ಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗವನ್ನು ಬಳಸಿ ಮತ್ತೆ ಕೂಡುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ೧೨ ಊರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾವೇರಿ ಪೂಂ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಈ ಪೂಂಪಟ್ಟಣದ ಹೆಸರು. ಹೂಪಟ್ಟಣ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರಬಹುದಾದ ಸಂದರ್ಭ. ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಸಮುದ್ರಾ ಪೋಶನ ಕತೆ ಇವೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಕಾವೇರಿ–ಅಗಸ್ತ್ಯರ ನಡುವಣ 'ಹೂ ಮದುವೆ'ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

ಕಾವೇರಿ ಜಲಾಯನ ಪ್ರದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೬,೨೪೦ ಚ. ಕಿ. ಮೀ, ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ೨೯೩೦ ಚ.ಕಿ.ಮೀ., ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ೪೮,೭೭೦ ಚ. ಕಿ. ಮೀ. ನಷ್ಟು ಇದೆ. ಕಾವೇರಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಪಾತ್ರ (ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ) ಸುಮಾರು ೧೩೦೦ ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೦೦–೨೦೦ ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಹರಿವು ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ವರೆಗೆ ಏರು ತಗ್ಗು. ತಿರುವು ಮುರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೌವ್ವನದ ರಭಸದಿಂದ ಕಾವೇರಿ ಸಾಗುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಎತ್ತರ ಕುಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮೆಟ್ಟೂರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ನೇರವಾಗಿ ಭವಾನಿ ನದಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಕೂಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ರಭಸ ಮತ್ತು ಸಮತಡ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿ ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾವೇರಿಯಂತೆ ಸಾಗಿ ಮುಕ್ಕಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವಲಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕವಲುಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಾವೇರಿ, ಮೇಲುಕಾವೇರಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೇರಳದ ಫಾಲ್ಘಾಟ್ ಒಂದು ಕಾಲದ ಕಾವೇರಿ ಗೆರೆಯ ಎರಡು ಬಂಡೆಗಳ ನಡುವಣ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಗಳ ವಾರಿನ ಮುಂಚೆ ಫಾಲ್ಘಾಟ್ ಬಳಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ನದಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಸೂಚಿಸು ವಂತಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಭರತಪುಳವು ಬಹುಶಃ ಮೇಲಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖದ ನದಿಯ ಅವಶೇಷವಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

ಫಾಲ್ಘಾಟ್ ಪ್ರದೇಶವು ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ೭೦೦ ಮೀ. ಎತ್ತರ, ೧೩ ಕಿ. ಮೀ. ಅಗಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭರತಪುಳವು ನದಿಯ ಇಬ್ಬದಿಯ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಣ್ಣು ಕಪ್ಪು ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನದು, ಹಾಗೂ ಜಿಪ್ಸಮ್‌ನದ್ದು. ಈ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಭಾಗ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನದಿ ಇತ್ತು ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.[16] ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುವ ಈ ಭೂ–ನದಿ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾವೇರಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಬಹುದೂರ ಹರಿಯು ತ್ತಿತ್ತು ; ಒಂದು ಕವಲು ಪೂರ್ವದಿಸೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಕವಲು ಪಶ್ಚಿಮದಿಸೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮಿಳುನಾಡು–ಕೇರಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬೇರ್ಪಡೆ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿ ಸುಮಾರು ೧೦ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನದು ; ಹಿಮಾಲಯ ಹಾಗೂ ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾಲದ್ದು. ಆಗ ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕವಲು ಆಫ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನಡುವಣ ಭೂಸಂಪರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಮಡಗಾಸ್ಕರ್‌ವರೆಗೂ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ

15 ಅದೇ, ಪು. ೧೩

16 ಬಿ. ಪಿ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ : 'ಕಾವೇರಿ ಎರಡು ನದಿಯೇ ?', ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೬-೭-೯೨, ೧-೯-೯೨ ಮತ್ತು ೨೩-೪-೯೨ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ಕಲ್ಚರ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ವಿಷಯ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತವೊಂದು ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪವಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಭಾರತ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಆಫ್ರಿಕಗಳ ನಡುವೆ ಭೂಸಂಪರ್ಕವಿತ್ತು. ಇಂಡೋ ಮಡ್‌ಗಾಸ್ಕರ್ ಭೂಖಂಡದ ಈ ಸಂಪರ್ಕ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಿಮಾಲಯ, ಟಿಬೆಟ್ ಹಾಗೂ ಚೈನಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಭೂಭಾಗ ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರವು ಉದಿಸಿದುವು ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.[17] ಇದಲ್ಲದೆ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಪದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಲಿಮೂರಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಕೇರಳದ ಚೋಳನಾಯಿಗ, ಬಿಹಾರದ ಮುಂಡಾ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೊರಗರು ಇವರುಗಳ ಆಚಾರಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂತತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಾಗಿವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಭಾರತ, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ ಒಂದೇ ಭೂಖಂಡವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತವೆ[18] ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭಾಷಾ ಇತಿಹಾಸ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರದ ತಳದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಪರ್ವತವಿರುವುದನ್ನು, ಕೊಚ್ಚಿಯಿಂದ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಕಿ. ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿನ ಸಮುದ್ರಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ೨೪೬೪ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ 'ಸಾಗರ ಕನ್ಯಾಸಮುದ್ರ ಪರ್ವತ'ವನ್ನು ಸಾಗರಗರ್ಭ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿರುವುದು,[19] ಪೋಷಣೆ ದೊರಕಿಸುತಂತಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಪರ್ವತ ಹಾಗೂ ಭೂಸಂಪರ್ಕವು ಮುಳುಗಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಏರೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕಾವೇರಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಎರಡೂ ಒದಿಯನ್ನು ದಾಟಿಯೂ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಬದಲಾವಣೆ ಸುಮಾರು ೧೦ ಲಕ್ಷ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾವೇರಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಖಚಿತ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಭೂಸಂಪರ್ಕದ ವಾದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಆಫ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೦ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾನವನ ತಲೆಬುರುಡೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದರೆ i) ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ ಬೃಹತ್ ನದಿಯೊಂದರ ಅವಶೇಷವಾಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹರಿವ ಭರತಪ್ಪುಳುವಿನ ಉಗಮ ಕೇರಳದಲ್ಲಿಯೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿಯೋ ? ii) ಕಾವೇರಿಯ ಒಂದು ಕಾಲದ ಕವಲಾದ 'ಕೆಳಕಾವೇರಿ'ಯು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದರ ಪಥವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ನದಿ ಭರತಪ್ಪುಳವು ಎಂದಾದರೆ, ಕೊಡಗಿನ 'ಬರಪೊಳೆಯೆ', ಕೇರಳದ ಭರತ್‌ಪ್ಪುಳವು ಆಗಿರಬಹುದೆ? ಇಂತೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಾವೇರಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಗಂಗೆಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನಳಲ್ಲವೆ? ಎಂಬುದಾಗಿವೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಗಡಿಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಾಗವು ಸಮುದ್ರತೀರದಿಂದ ಸುಮಾರು ೨೦–೩೦ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಹರಿವ ನದಿಗಳು ಸತತ ಹರಿವ ನದಿಗಳೇ ವಿನಾ ವಿಶಾಲವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಳೆಗಳು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ, ನಾಡಿನ ನಡುವಿನ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ ಕಣಿವೆಗಳಿಂದ ಬರುವ ಹನ್ನೆರಡು ಹೊಳೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪೂರ್ವಮುಖಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾವೇರಿಯ ಕವಲಿಗೆ ಸೇರುವಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಜಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಈ ಪೂರ್ವಮುಖಿ ಕವಲಿಗಿಂತ ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ ಕವಲು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹರಿವ ಮುಖ್ಯ ಹೊಳೆ ಬರಪೊಳೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಏರು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಮುನ್ನ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಕಾವೇರಿ ಕವಲನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ

17 S. N. Chakravarthy ; Hand Book to the Indian Pre-historp Antiquities, Prince of Wales Museum of Western India, Bombay, 1950, p 15

18 ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಸಂಬಂಧ-ಡಾ॥ ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತಾ ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ, ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೧೦-೧-೯೩

19 'ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರದಲ್ಲೊಂದು ಪರ್ವತ' ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ಜನವರಿ ೧೯೯೪

ಇವೆ.[20] ಜೊತೆಗೆ ಅರವತೊಕ್ಕಲ್ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಹಾಂದೋಡು ಬೆಟ್ಟಿಯುನ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ತೋಡುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ 'ಮಾನಂತೋಡಿ'ಯ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಕೇರಳದ ಫಾಲ್ಘಾಟ್‌ವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ (ಕೇರಳದ ನೈಋತ್ಯ ಭಾಗ) ತಿರುಗುತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನಂತೋಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಎತ್ತರವೂ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಏರು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿರಬೇಕು. 'ಮಹಾಂತೋಡು'ವಿನ ಇಂದಿನ ರೂಪ 'ಮಾನಂತೋಡಿ' ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೊಡಗು–ಕೇರಳ ಗಡಿಯ ಮಾಕುಟ್ಟದ ಬಳಿ ಹಾದು ಹೋಗುವ ಇಂದಿನ ಬರಪೊಳೆಯು ಕೇರಳದ ವಾಯುವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಚರಕಲ್‌ನ ಬಳಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ. ('ಬಲ್ಯ ಪಥೇಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು) 'ಮಾಕುಟ್ಟ'ವು ಮಹಾಕೂಟ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಮಹಾಂದೋಡುವಿನ ಪಥ ಹಾಗೂ ಬರಪೊಳೆಯ ಇಂದಿನ ಪಥದ ನಡುವೆ ಫಾಲ್ಘಾಟ್ ನೆಲೆ ಕಾಣಬರುವಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯ ನೆರೆಯ ಎರಡು ಬಂಡೆಗಳು ಈ ಪಥಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾವೇರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಿದ್ದು, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದಿದ್ದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಏರಿದ ನಂತರ ಪೂರ್ವಮುಖಿ ಕವಲಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಂತಿದೆ ಹಾಗು ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ ಕಾವೇರಿಯು ಪೂರ್ವದ ಕವಲಿನೊಡನೆ ಐಕ್ಯವಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

'ಬರಪೊಳೆ (ಭರತಪೊಳೆ–ಉಕ್ಕಿ ಹರಿವ ಹೊಳೆ)ಯು 'ಭರತಪುಳ'ವು ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ರೂಪವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮಲೆನಾಡು ಬಾಡಗಕೇರಿ ಬಳಿಯ ತುಂಬೆಮಲೆಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಬರಪೊಳೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬೊಮ್ಮಂಜಿಯ ಕಿಟ್ಟಪೊಳೆಯನ್ನು ಕೂಡುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ 'ಯು' ಅಕ್ಷರದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರಪೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು, ಬೇಗೂರು, ಕುತ್ತುನಾಡು, ಬೆಟ್ಟಿಯತ್‌ನಾಡು ಹಾಗೂ ಬೇರಣನಾಡಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಮಹಾಂದೋಡುವಾದರೋ ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಅನೇಕ ತೋಡುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರಪೊಳೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಬರಪೊಳೆ ಹೊಳೆಗಳ ನೀರಿನ ಬೃಹತ್ ಜಾಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಾಕುಟ್ಟದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕೇರಳದ ಕೊಟುಪೊಳೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಕಲ್ ಬಳಿ ಬಲ್ಯಪದೇಮಿನಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.[21]

ಇವುಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ i) ಬರಪೊಳೆಯ ಹುಟ್ಟು ಕೊಡಗಿನ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿದೆ. ii) ಕೊಡಗಿನ ಮಹಾಂದೋಡು ಒಂದು ಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಫಾಲ್ಘಾಟ್ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. iii) ಇವೆರಡು ಹೊಳೆಯ ಪಥಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ ಕವಲುಗಳ ಪಥವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. iv) ಬಲ್ಯಪದೇಮಿ ಎಂಬ ಜನಬಳಕೆಯ ಶಬ್ದವು[22] ಮಹಾಂದೋಡು–ಬರಪೊಳೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪಥದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶಬ್ದವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. v) ಭೂವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹೊಳೆಗಳ ಹರಿವು ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿರುವುದಾಗಿದೆ. vi) ಪೂರ್ವ ಪುರಾಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೫೦ ಲಕ್ಷದಿಂದ ೫೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ನಡುವಣ ಅವಧಿ) ಕೊಡಗಿನ ಕಾವೇರಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಿದ್ದ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ತಲಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ಕಾವೇರಿ ನಾಪೋಕ್ಲುವಿಗೆ ಬರುವಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ ತಿರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಗುಹ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಪುರದ ಬಳಿ ಬಂದು ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ 'ಯು' ಆಕಾರವಾಗಿ ಸಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಭೂಪದರಿನಲ್ಲಿ ಭೇದವಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಕವಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಹಾಂದೋಡು, ಬರಪೊಳೆ ಪಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಬರಪೊಳೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಏರು ಹೆಚ್ಚಿದ ನಂತರ ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ

20–21 K. K. Subbaiah : *Archaeology of Coorg*, Mysore, 1978, p. 18

22 ಕುಂದಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿಯ ಈಚೂರು ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀ ಮನಿಯಪಂಡ ಬಿ. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ ವಿಷಯ

ಕವಲೊಂದರ ಪಥವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ (River Capture) ಸಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಇಂದಿನ ಅದರ ಹರಿವಿನ ಪಥದಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.[23] ಬರಪೊಳೆಯು ಎರಡು ಕಡೆ 'ಯು' ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಸೆಗೆ ಸಾಗಿರುವುದೂ ಅದರ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾಂದೋಡು ಇಂದು ಬರಪೊಳೆಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುವುದೂ ಗಮನಾರ್ಹವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಏರು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗೆ, ಅದನ್ನು ಏರಲಾಗದ ಕಾವೇರಿ, ಪೂರ್ವ ಕವಲಿನೊಡನೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಿವಿನ ಪಥಗಳನ್ನು ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಶ್ಚಿಮ ಕವಲುಗಳ ಹಾದಿಯನ್ನು ಮಹಾಂದೋಡು, ಬರಪೊಳೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಂತಿದೆ. ಈ ನದಿ ಹರಿವಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಥದ ನೆರೆಯ ಫಲಪತ್ತಿಕೆಗೆ ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಅಮ್ಮತ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗಿವೆ. ಇಡೀ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡು (ಇಂದಿನ ಮಹಾಂದೋಡು, ಬರಪೊಳೆ ಹರಿವಿನ ನೆರೆ ಪ್ರದೇಶ) ಕೊಡಗಿನ ಭತ್ತದ ಕಣಜ ಎನಿಸಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಾಫಿಯ ಬೆಳೆಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಿನ ಏರುಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು. ಹೇಗೋ ಏನೋ ತಲಕಾವೇರಿಯ ತೀರ್ಥೋದ್ಭವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಂದೋಡುವಿಗೆ ಸನಿಹದ ನೆಲೆಯಾದ ಕುಂದಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೀರ್ಥೋದ್ಭವದ ಮರುದಿನದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯ ತೀರ್ಥ ತಂದು ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ, ಜಾತ್ರೆ, ಜನಪದ ಕುಣಿತ, ಕಾವೇರಿಯ ಆರಾಧನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಂಗತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೇಗೋ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಕಾವೇರಿ ಹರಿವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಜನಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮೇಲಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ತೋರುವಂತಿವೆ.

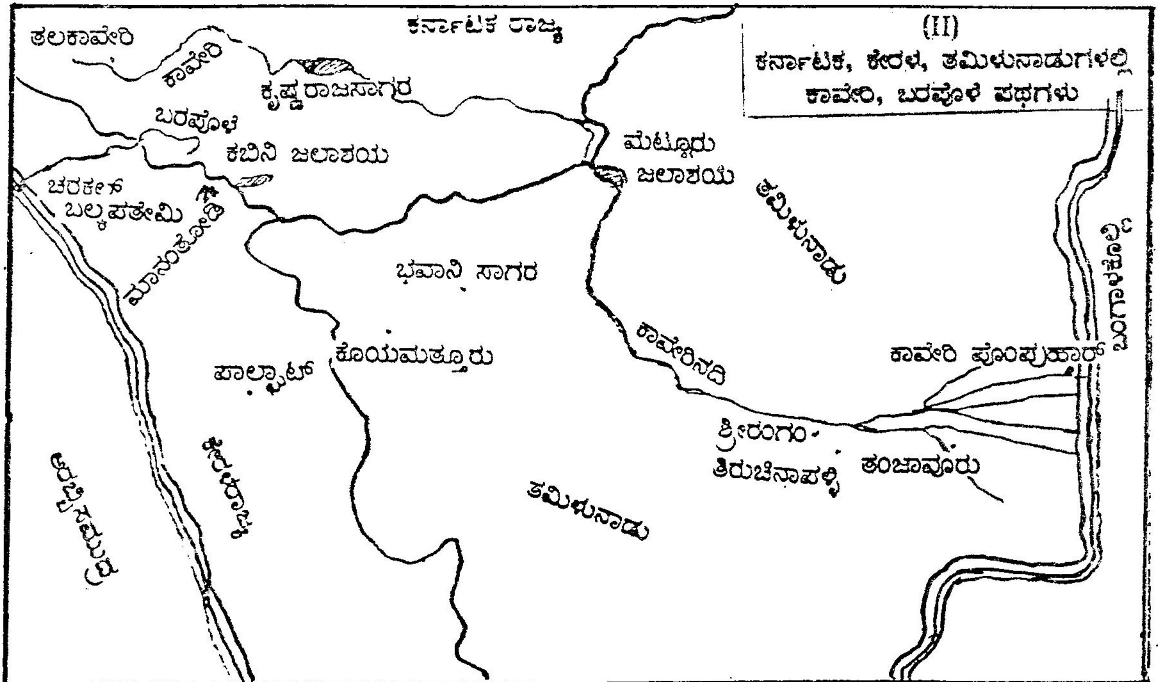
ಇನ್ನು ಕಾವೇರಿಯ ಉಗಮವು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಏರಿನ ನಂತರ ಹಿಂಬದಿ ಕಣಿವೆಗೆ ಸರಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸರಿದಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಉಗಮದಿಂದಲೇ ಕಾವೇರಿ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಲಕಾವೇರಿಯ ಹಿಂಬದಿಯ ಸಂಪಾಜೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನೊಜೆಕಲ್ಲು ಹೊಳೆ ಪೂರ್ಣಪಶ್ಚಿಮ ಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಬಳಿ ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಸಂಗತಿಯು ಮೇಲಿನ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಹೆಚ್ಚಿದ ಏರಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಪಥ ಪೂರ್ಣ ಪೂರ್ವಮುಖಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಯೌವನದಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷ ಹರಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಕಾಂಟಿನೆಂಟಲ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ರೀತ್ಯಾ (ಖಂಡಗಳ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಜೋಡಣೆ) ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಆಫ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹತ್ತಿರದ ಜೋಡಣೆಯಾಗಿ, ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಇದ್ದುವು. ಅದಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಹರಿವಿನ ಪಥವು ಆಫ್ರಿಕೆ ಬಳಿಯ ಮಡಗಾಸ್ಕರ್‌ವರೆಗೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಮೈಲಿಯ ಹರಿವಿನ ಪಥವಾಗದೆ ಈ ಸನಿಹದ ಪಥವೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಮಡಗಾಸ್ಕರಿನ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಗಂಗಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೆಲೆ ಇರುವುದೋ ಮಹಾಂದೋಡು ಕಾವೇರಿ ಕವಲಿನ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕಾವೇರಿಯ ಉಗಮ ಹಾಗೂ ಹರಿವಿನ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಗಂಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನದಿಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬುದು ಭೂವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಶಿವನ ಜಟೆಯಿಂದ ಗಂಗೆ ಬರುವಳೆಂಬ ದಟ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಕಾರಣ ಆವಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ದೊರಕಿವೆ. (ಕಾವೇರಿಯ ಅಗಸ್ತ್ಯನಾದರೋ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಸೋದರ ನಲ್ಲವೆ ?) ಸುಮಾರು ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರು ಮೈಲಿ ಹರಿವ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘನದಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಇಂದು ಗಂಗೆ. ಋಗ್ವೇದ ನದಿಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗೊಂಡಿರುವ ಸದಾ ಹರಿವ ನದಿಯಾಗಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿ, ಅನೇಕ ಕವಲುಗಳುಳ್ಳ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೦೦೦ದ ವೇಳೆಗೆ ಒಣಗಿದಳು. ಈ ಕವಲುಗಳ ಪಥವನ್ನು ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖಿತಳಾಗಿರುವ ಗಂಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿ (River Capture)

23 K. K. Subbaiah, op. cit., p. 19

(I)
ಕೊಡಗಿನ ಕಾವೇರಿ, ಬರಹೊಳೆ, ಮಹಾಂದೋಡುಗಳ ನದೀಪಥಗಳು

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
ತಲಕಾವೇರಿ
ಮಡಿಕೇರಿ
ಭಾಗಮಂಡಲ
ನುಜರಾಯಪಟ್ಟಣ
ನಾಪೋರ್ಲು
ಸಿದ್ದಾಪುರ
ಗುಹ್ಯ
ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
ಕಾವೇರಿಯ ಒಂದು ಕಾಲದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕವಲಿನ ಪಥ
ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ
ಅರವತ್ತೊಕ್ಕಲು
ಮಾಕುಟ್ಟ ಬರಪೊಳೆ
ಮಹಾಂದೋಡು ಹೊಳೆಯ ಮೊದಲಿನ ಪಥ
ಬಲ್ಯಪತೇಮಿ
ಚರಕಲ್
ಕಣ್ಣಾನೂರು
ಬಾಡಗರಕೇರಿ
ಆರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ
(ಮಾನಂತೋಡಿ)
ಮಾನಂದವಾಡಿಗೆ

ಲೇಖನದ ಸಂಖ್ಯೆ : ೩೦

ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.[24] ಈಕೆ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ಒಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಭಾರತದ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರ, ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಹಿಮಾಲಯದ ೧೦,೩೦೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಚಾರವಿದೆ. ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ೨೦,೯೦೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಶಿವಲಿಂಗ ಶಿಖರವಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ (೧೨,೭೭೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರ) ಗೋಮುಖ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಉಗಮವಿದೆ. ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನ ನೀರ್ಗಲ್ಲುಗಳ ನಿವಾಸ (ಗಂಗೋತ್ರಿ ಗ್ಲೇಷಿಯರ್ಸ್)ದಿಂದ ಕರಗಿ ಕರಗಿ ಇಳಿದು ಗೋಮುಖದ ಬಳಿ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.[25] ಅಲ್ಲದೆ ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಬೇರೆ, ಗಂಗೋತ್ರಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರವಿದೆ.[26]

ದ. ಭಾರತದ ನದಿಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬ ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಗಂಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಪಡೆದವಳು ಎನ್ನಬೇಕು. ಹಿಮಾಲಯ ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನವೂ ಕಾವೇರಿ ಇದ್ದಳಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಕತೆಯೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುವಂತಿದೆ.

ತ್ರಿಗುಣಿ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕಾವೇರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಗೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ–ಕಾವೇರಿ ಪವಿತ್ರಳು, ದಿವ್ಯಳು. ಅವಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬಾ ಎಂದು.

ಯಮುನೆಯು ಗಂಗೆಯ ಬಳಿಬಂದು ಆಕೆಯ ಒದ್ದೆಯಾದ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕೂದಲನ್ನು ನೋಡಿ, ಏಕೆ ನೆನೆದಿವೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳಂತೆ. ಆಗ ಗಂಗೆ ನುಡಿದಳಂತೆ:

> ಸರಿದ್ಭಿರಹ ಮಾರ್ಮಾಯಾ : ಕಾವೇರ್ಯಾ–
> ಸ್ತೀರ್ಥ ಮಾದರಾತ್
> ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುಣ್ಯಾಂಭಸಿ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪುನರತ್ರಾಗತಾ
> ವಯಮ್ ।

–ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾವೇರಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನದಿಗಳೊಡನೆ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆ ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದೆವು. ಅದು ಕಾರಣ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕೂದಲು ಒದ್ದೆ ಆಗಿವೆ.[27]

ಗಂಗೆಯಿಂದ ಹಿರಿಯಳೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾನಿತಳಾದ ಕಾವೇರಿಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಸಿಬಿ ದೇಶವನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಗಂಗೆ ಹರಿಯುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು, ಸಿಬಿ ಜನತೆಯನ್ನು ಕಾವೇರಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಚೋಳರೊಡನೆ ಗುರುತಿಸಿದರೂ, ಮತ್ಸ್ಯರೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು, ಇವೆಲ್ಲಾ 'ಕಾವೇರಿ–ಗಂಗಾ' ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಿಲನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವರವಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ವರುಣ ವರ್ಷದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವವರೆವಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ–ತಮಿಳು ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅರಿವಿನ ಬಾಳ್ವೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಳಸನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದವರು ಈ ದ್ವಯನಾಡಿನವರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಬೇಕು. ಕಾವೇರಿ–ಗಂಗೆಯರ ಭೌತಿಕ ಮಿಲನವೂ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಒದಗಿದರೆ, ಅದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗುತ್ತದೆ.

---

24 Paramananda Gupta : *op. cit.*, p. 213 and Dr. N. S. Rajaram's Lecture on 'History of Sarswathi River, on 8-3-1994 at Mythic Society, Bangalore

25 ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ : ಗಂಗೆಯ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೭, ಪು. ೫೩-೫೪

26 ಎಸ್. ಶಂಕರನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ : ಕೈಲಾಸ ಮಾನಸ ಸರೋವರ, ಬಾಳಿಲೆ, ದ. ಕೊಡಗು, ೧೯೮೮, ಪು. ೧೦

27 ಎದುರ್ಕಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ : ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಿ ವೈಭವ, ಭಾಗಮಂಡಲ, ೧೯೮೭, ಪು. ೪೫೨